

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Radovics Csilla ügyvéd (7400 Kaposvár, Fő u. 12. II. em. 22.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek a Dr. Horváth István ügyvéd (1012 Budapest 1 Várlok utca 14.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen vagyonbiztosítási szerződésből eredő szolgáltatás megfizetése iránti perében a Tolna Megyei Bíróság 2008. november 27. napján kelt 17.G.40.013/2008/16. számú ítélete ellen a felperes részéről 19, az alperes részéről 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, és az alperest terhelő tőkemarasztalás összegét 34.525.868,- (harmincnégymillió-ötszázhuszonötezer-nyolcszázhatvannyolc) forintra felemeli.

Mellőzi a felperes elsőfokú illeték-fizetésre kötelezését, és az alperes által az állam részére fizetendő elsőfokú illeték összegét 900.000,- (kilencszázezer) forintra felemeli.

Mellőzi a felperes elsőfokú perköltség-fizetésre kötelezését, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 1.482.900,- (egymillió-négyszáznyolcvankettőezer-kilencszáz) forint első-, és 741.450,- (hétszáznegyvenegyezer-négyszázötven) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az állami adóhatóság külön felhívására 900.000,- (kilencszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével az alperest 11.755.298,- Ft és kamatai megfizetésére kötelezte, a keresetet ezt meghaladóan elutasította. Megállapította, hogy a felek közti biztosítási szerződés az általános szerződési feltételek szerinti tartalommal létrejött, és a felek az általános szerződési feltételek IV/2. pontjában a biztosított vagyontárgy teljes (totál) kára esetére a káresemény bekövetkezésének időpontjában meghatározott új érték megtérítési kötelezettséget kötöttek ki, az alperes azonban az épület helyreállítását nem kívánta, így biztosítási szolgáltatásként a Vállalkozások Vagyonbiztosítási Feltételei (VVF) IV/4/a. pontja alapján az épület forgalmi értékének megtérítésére tarthat igényt. A forgalmi értéket a szerződés szerint, az adott ingatlan helyi viszonyoknak megfelelő káridőponti piaci értékeként W. L. igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján 10.900.000,- Ft-ban állapította meg. Nem találta alkalmazhatónak a VVF IV/5, 8. pontjában foglaltakra történő azon alperesi hivatkozást, mely szerint a felperest nem a bruttó, hanem a nettó forgalmi értéknek megfelelő kártérítés illeti meg, e körben az volt az álláspontja, hogy a IV/8. pont arra az esetre rendelkezik az általános forgalmi adóról, ha a vagyontárgy helyreállítása, pótlása megtörténik, a perbeli esetben azonban, miután a helyreállításra, újjáépítésre nem került sor, az épület káridőponti forgalmi értéke az ÁFÁ-val növelt bruttó érték. Az épület káridőponti forgalmi értékének megtérítésén kívül kötelezte az alperest 637.500,- Ft, a káreseménnyel összefüggésben felmerült költség, valamint a káresemény folytán megsemmisült ingó vagyontárgyak tekintetében 225.857,- Ft biztosítási szolgáltatás megfizetésére.

Az alperes által hivatkozott, a Legfelsőbb Bíróság BH 371/2007. szám alatt közzétett eseti döntésével összefüggésben az volt a jogi álláspontja, hogy az eseti döntés alapjául szolgáló jogerős ítélet megállapítása - mely szerint az ottani per alperesének a Vállalkozói Vagyonbiztosítás általános szerződési feltételeit tartalmazó szabályzata IV/4. pontjának az a rendelkezése, amely a biztosított vagyontárgy új állapotban való beszerzési értékének megfizetését az új állapotban való beszerzés, vagy pótlás megtörténtéhez köti, érvénytelen - a jelen eljárásra nem hat ki, az eseti döntés alapjául szolgáló per alperese egy másik biztosító társaság volt, a jogerős ítéletben megállapított érvénytelenség hatálya pedig csak az ottani per alperesével szerződő felekre terjedt ki.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét fél fellebbezést jelentett be, a felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a marasztalási összeg 34.525.868,- Ft-ra történő felemelését kérte azzal, hogy az alperes a kamatfizetés kezdő időpontját 2006. október 30. napjában kérte meghatározni. Az elsőfokú eljárásban előadottakkal egyezően arra hivatkozott, hogy a BH 371/2007. számú eseti döntésben kifejtett jogi álláspontja szerint nemcsak tisztességtelen, de egyben semmis is az a szerződési kikötés, hogy a biztosító, amennyiben az ügyfél a helyreállítást nem vállalja, kizárólag a káresetkori értéket hajlandó megfizetni, és emellett semmis az az általános szerződési feltétel is, amelyben a biztosító bármilyen nyomozást lezáró határozathoz vagy bíróság jogerős döntéséhez köti a teljesítést, ezért a kamat megfizetését a kár bekövetkezésétől kezdődően igényelte.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a marasztalási összeg 6.230.157,-Ft-ra történő leszállítását kérte. Vitatta az igazságügyi szakértő véleményében megállapított fogalmi értéket, álláspontja szerint ingatlan káridőponti forgalmi értéke a magánszakértői véleményben megállapított értékkel azonos 6.680.000,- Ft nettó összeg, melyre vonatkozóan ÁFA megtérítésére a felperes nem tarthat igényt a biztosítási szerződés IV/8. pontja értelmében.

A felperes fellebbezése a tőkemarasztalás tekintetében alapos, a kamat tekintetében alaptalan, az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, és helyesen látta azt is, hogy a jelen ügyben a felperes nem hivatkozhat arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság BH. 371/2007. számú eseti döntésének alapjául szolgáló jogerős ítéletben megállapított érvénytelenség hatálya reá is kiterjed, mert a jelen per felperese nem az eseti döntés alapjául szolgáló ügy alperesével szerződő fél. Tévedett azonban az elsőfokú bíróság akkor, amikor önmagában ezen ok miatt a felek közt létrejött biztosítási szerződés részévé vált Vállalkozások Vagyonbiztosítási Feltételei (VVF) IV/4/a. pontjával kapcsolatban előterjesztett semmisségi kifogást nem vizsgálta, holott a szerződési kikötés semmisségét erre irányuló hivatkozás nélkül hivatalból is észlelnie kellett volna, ha a semmisség megállapításához a bizonyítékok rendelkezésre állnak. Utal e körben a másodfokú bíróság arra, hogy a hivatkozott eseti döntés alapjául szolgáló per a Ptk. 209/B.§ alapján a tisztességtelen kikötés 209/A.§ (1) bekezdése szerinti érvénytelenségének megállapítása iránt indult, és a jogerős ítélet a támadott szerződésnek azt a rendelkezését, amely a biztosított vagyontárgy új állapotban való beszerzési értékének megfizetését az új állapotban való beszerzés, vagy pótlás megtörténtéhez köti tisztességtelennek találta, ennek okaként azonban utalt arra, hogy e kikötés a Ptk. 567.§ (1) bekezdésébe ütközik, ezáltal a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján semmis, mert e szerződési feltétel a biztosított hátrányára a biztosítási szerződés lényeges rendelkezéseitől indokolatlanul, egyoldalúan eltér.

Vizsgálta ezért a másodfokú bíróság a Ptk. 567.§ (1) bekezdésére figyelemmel azt, hogy a peres felek közt létrejött vagyonbiztosítási szerződés VVF IV/4/a. pontjának az a rendelkezése, mely szerint „ha a totálkáros épületet a biztosítási esemény bekövetkezésétől számított 3 éven belül nem építik újjá, illetve nem állítják helyre vagy a szerződő/biztosított írásban nyilatkozik a biztosítónak a határidő lejárta előtt, hogy nem kívánja a helyreállítást, akkor a kártérítés felső korlátja az épület forgalmi értéke, de legfeljebb a biztosítási összeg”, a Ptk. XLV. - a biztosítás címet viselő - fejezetének rendelkezéseitől eltér-e, és ezáltal e kikötés a Ptk. 200.§-a szerinti semmissége megállapítható-e. E körben pedig a másodfokú bíróság az alábbi jogi következtetésre jutott:

A Ptk.536.§ (1) bekezdése szerint a biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől függően

bizonyos összegnek a megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított, illetőleg a másik szerződő fél pedig díj fizetésére kötelezi magát. A (2) bekezdés a) pontja értelmében biztosítási esemény lehet különösen a szerződésben megállapított károsító esemény.

A Ptk. 549.§ (1) bekezdése értelmében a biztosítási összeg nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy valószínű értékeit, az 549.§ (2) bekezdése szerint azonban e rendelkezés ellenére is lehet biztosítási szerződést kötni valamely vagyontárgy várható értékére, továbbá helyreállításának, illetőleg új állapotban való beszerzésének értéke erejéig.

A Ptk. 549.§ (1) bekezdése a túlbiztosítás tilalmát fogalmazza meg. Az 549.§ (1) bekezdése alapján kötött szerződések esetén, amennyiben a vagyontárgy valószínű értékeit a biztosítási összeg meghaladja, az erre vonatkozó megállapodás semmis, azaz a biztosítási esemény bekövetkezése esetére a biztosított nem a biztosítási szerződésben meghatározott biztosítási összeget, hanem a biztosított vagyontárgy valószínű értékének megtérítését kérheti.

A Ptk. 549.§ (2) bekezdése e túlbiztosítási tilalomtól enged eltérést azzal, hogy megengedi, hogy a vagyontárgy valószínű értékétől eltérő biztosítási összegre is köthessenek a felek vagyontárgy biztosítási szerződést, mégpedig oly módon, hogy biztosítási összegként valamely vagyontárgy várható értékét, helyreállításának, illetőleg új állapotban való beszerzésének értékét jelölik meg.

A Ptk. 553.§ (1) bekezdése értelmében, ha a biztosítási esemény bekövetkezik, a biztosító a szabályzatban megállapított időn belül köteles szolgáltatását teljesíteni.

Mivel a Ptk. fent idézett rendelkezéseitől a Ptk. 567.§ (1) bekezdése értelmében a biztosított hátrányára eltérni nem lehet, vizsgálta a másodfokú bíróság azt, hogy a peres felek biztosítási szerződésének vitatott kikötése az idézett jogszabályi rendelkezésektől a felperes/biztosított hátrányára eltér-e, avagy sem.

A felek közti biztosítási szerződés részévé vált VVF IV/4. pontjában rendelkeztek a biztosító szolgáltatásáról az egyes vagyongruppák esetében, és az a) pontban kikötötték azt, hogy az I/A. pont szerinti vagyongruppa: épületek (építmények) esetében a biztosító szolgáltatása azok - helyi viszonyoknak megfelelő - újjáépítési költsége (új értéke). E szerződést tehát a felek a Ptk. 549.§ (2) bekezdése által adott felhatalmazás alapján, a biztosított vagyontárgy új állapotban való helyreállítási értékére kötötték meg. A felperes által biztosított vagyontárgy teljes megsemmisülése, azaz a totálkáros - az irányadó tényállás szerint, az alperes által sem vitatottan - 2006. október 30-án bekövetkezett, ezért az alperes a Ptk. 553.§ (1) bekezdése értelmében - a szabályzatban megállapított időn belül - köteles volt szolgáltatását teljesíteni, megfizetni azt a pénzösszeget, melynek megfizetésére a Ptk. 536.§ (1) bekezdése értelmében a biztosítási szerződés alapján a biztosítási esemény bekövetkezésétől függően kötelezettséget vállalt, ez a pénzösszeg pedig a VVF IV/4/a. pont első mondata szerint az épület újjáépítési költsége (új értéke).

Miután a biztosító a biztosítási esemény bekövetkezése esetére a Ptk. 536.§ (1) bekezdésére figyelemmel a Ptk. 553.§ (1) bekezdése alapján a szerződésben meghatározott szolgáltatást köteles teljesíteni, e szolgáltatás pedig a Ptk. 549.§ (2) bekezdése alapján kötött szerződések esetén - mint a jelen szerződés is - az épület újjáépítési költsége (új értéke), a biztosító ezt a szolgáltatást köteles teljesíteni.

A fentiekből az is következik, hogy a peres felek biztosítási szerződése IV/4/a. pontjának fentebb idézett harmadik mondata, amely a biztosító szolgáltatását, azaz a Ptk. 536.§ (1) bekezdése szerint a biztosítási esemény bekövetkeztétől függően megfizetni vállalt összeg (biztosítási szolgáltatás) meghatározását a káresemény bekövetkezése után történt eseményektől és magatartásoktól teszi függővé, és a Ptk. 549.§ (2) bekezdése értelmében új értékre kötött biztosítás esetén az új érték megtérítését a vagyontárgy újjáépítésének feltételéhez köti, a szerződésben kikötött biztosítási szolgáltatás helyett az épület káridőponti forgalmi értékének megtérítését - és ezáltal a károsult, a biztosított hátrányosabb biztosítási szolgáltatás megfizetését - köti ki arra az esetre, ha a biztosított a károsult vagyontárgyat új állapotában nem állítja helyre, a Ptk. 536.§ (1), a Ptk. 549.§ (2), és a Ptk. 553.§ (1) bekezdésének rendelkezéseitől a biztosított hátrányára eltérést tartalmaz, ezért az a Ptk. 567.§ (1) bekezdésének tilalma folytán a Ptk. 200.§ (2) bekezdése értelmében semmis. E szerződési kikötés sérti a biztosítottnak a biztosítási összeg feletti rendelkezési jogát, a biztosított ugyanis a biztosítási összeggel szabadon rendelkezik, azt nem köteles a biztosított vagyontárgy helyreállítására fordítani, ilyen kötelezettséget a Ptk.-nak a biztosításról szóló fejezete nem tartalmaz, ezért az új érték megtérítését a vagyontárgy helyreállításától függővé tevő szerződési kikötés a már idézett jogszabályi rendelkezések folytán ezen ok miatt is semmis.

A semmis szerződési kikötést a felperesi kereset elbírálásánál figyelmen kívül kell hagyni, ezért a káresemény bekövetkezése folytán az alperes a szerződésben kikötött, a VVF IV/4/a pont első mondata szerinti biztosítási szolgáltatás teljesítésére köteles. E szolgáltatás összegszerűsége tekintetében a másodfokú bíróság osztja a felperes jogi álláspontját. A VVF II/1. pontja szerint, amennyiben a biztosítási szerződés eltérő megállapodást nem tartalmaz, a szerződésben a vagyontárgyakra meghatározott biztosítási összegnek meg kell felelnie a biztosított vagyontárgyaknak a szerződéskötés időpontjában érvényes utánpótlási értékének. Jelen fejezet szerint kötött biztosításoknál az utánpótlási érték minden esetben az új értéket jelenti. A III/1. pont értelmében pedig a biztosító a biztosítási összeg és a szolgáltatás értékállóságának megőrzése érdekében a biztosítási összeget és a biztosítási díjat a biztosítási évforduló napjának hatályával indexálja, a Központi Statisztikai Hivatal által havonta közzétett indexszámok alapján. A IV/2. pont értelmében a vagyontárgyak teljes (totál) kára esetén a biztosító a káresemény bekövetkezésének időpontjában meghatározható új értéket veszi alapul a kárösszeg meghatározásánál.

A szerződés fenti rendelkezései szerint az alperes a totálkáros felperesi épület újjáépítési költsége (új értéke) megfizetésére köteles, amely a fentebb idézett VVF

II/1. pontja értelmében - eltérő szerződési kikötés hiányában - a biztosítási szerződésben a vagyontárgyra meghatározott biztosítási összeg. Miután a felek a biztosítási szerződésüket a Ptk. 549.§ (2) bekezdése alapján a vagyontárgy új állapotban való beszerzésének, helyreállításának értékére kötötték, és az új értékre utalással maga a szerződés tartalmazza, és határozza meg a biztosítási értéket azzal, hogy ez a szerződésben meghatározott biztosítási összegnek felel meg, a biztosító a szerződésben meghatározott mértékű kár, mint biztosítási szolgáltatás megfizetésére köteles. A károsult mentesül a biztosítási érték és a kár bizonyítási kötelezettsége alól, így sem a károsodott vagyontárgy káresetkori értékét, sem pedig a károsodott vagyontárgy káresemény időpontjának megfelelő tényleges újjáépítési költségét nem lehet vizsgálni. A túlbiztosítás tilalma a Ptk. 549.§ (2) bekezdése alapján kötött szerződéseknel fel sem merülhet, a biztosító ilyen esetben ugyanis nem a biztosítottat ért károsodást meghaladó kártérítést nyújt, hanem a kár megállapítása történik a szerződésben meghatározott módon, mint ahogy ezt a Legfelsőbb Bíróság a már többször idézett 371/2007. számú eseti döntésében is kifejtette. A fentiekből pedig az következik, hogy az alperes a Ptk. 553.§ (1) bekezdése alapján a felperes részére, a VVF III/1. pontja szerint indexált biztosítási összegek megtérítésére köteles, mely összeg az épület esetén 32.655.953,- Ft. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján - fellebbezett részében - megváltoztatta, és az alperest terhelő tőkemarasztalás összegét - az ingó vagyontárgyak és a káreseménnyel kapcsolatosan felmerült költség összegét változatlanul hagyva - 34.525.868,- Ft-ra felemelte.

A kamatfizetés kezdőidőpontja tekintetében alaptalannak találta a másodfokú bíróság a felperes fellebbezését. A Ptk. 553.§ (1) bekezdése értelmében a biztosító a szolgáltatását a biztosítási szerződésben meghatározott, a szabályzatban megállapított időn belül köteles teljesíteni. A felek közti biztosítási szerződésre irányadó általános szerződési feltételek kárbejelentés, kárrendezés címet viselő IX. része 6. pontja szerint a biztosító szolgáltatása a kárrendezéshez szükséges utolsó okirat kézhezvételét követő 15 napon belül esedékes. A felperes - az elsőfokú bíróság ítéletének nem vitatott tényállása szerint - a kár bekövetkezésének tényét és a kárt igazoló hatósági bizonyítványt 2006. december 15-én nyújtotta be, ezért a felperes ezt megelőző időre késedelmi kamatot nem érvényesíthet.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása folytán a felperes teljes egészében pernyertes lett, ezért mellőzte a másodfokú bíróság a felperes elsőfokú perköltség- és illeték-fizetésre kötelezését, valamint az első- és másodfokú eljárásban is teljes egészében pervesztes alperest kötelezte a Pp. 78.§ (1) bekezdésére figyelemmel - az Itv. 74.§-ára tekintettel - a Kmr. 13.§ (2) bekezdése alapján a feljegyzett illeték állam részére történő megtérítésére, valamint mellőzve a felperes elsőfokú perköltség-fizetésre kötelezését, az alperest kötelezte a felperes első- és másodfokú eljárásban felmerült költségeinek megtérítésére, mely elsőfokú perköltség a felperes elsőfokú eljárásban előlegezett szakértői díjból, valamint a felperesi képviselő részére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ (2) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból, a másodfokú eljárásban felmerült

költség pedig ugyanezen jogszabály 3.§ (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból tevődik össze.

Pécs, 2009. április 8.

Dr. Veszely Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró